

tussen Duin & Dijk

Natuur in Noord-Holland. Jaargang 11

1 ● 2012

Vogels ringen bij het Robbenoordbos

● Mistnet in het zonlicht.

● Bert Winters met een gevangen roodborst.

● Overzicht van vogelsoorten waarvan er de afgelopen 13 jaar meer dan 1000 zijn geringd.

Kleine karekiet	4297
Koolmees	4018*
Merel	3272
Fitis	2651
Pimpelmees	2486*
Roodborst	1803
Rietgors	1378
Boerenzwaluw	1282
Winterkoning	1000+
Heggenmus	1000+

*inclusief nestjongen

Als we de nestjongen (mezen) buiten beschouwing laten, is de zwartkop in 2011 de onbetwiste kampioen met bijna 500 geringde vogels.

Op stap met Bert Winters

Een mooie herfstdag rond half oktober. Al enkele dagen waait een matige wind uit het zuidoosten. De zon zal straks opkomen boven het IJsselmeer, de lucht kleurt al rood in het oosten. We zijn op weg naar Bert Winters. Hij heeft een één-mans-ringstation aan de noordpunt van het Robbenoordbos in de Wieringermeer, op een van de mooiste plekjes van Noord-Holland. Niet alleen broeden hier de meeste vogelsoorten van onze provincie, maar het is ook een buitengewoon strategisch punt als je trekvogels wil vangen die langs de Afsluitdijk of via Wieringen en de Wadden hier neerstrijken. In een bosvrij stukje terrein dat vroeger werd gebruikt als moestuin door de sluiswachter heeft Bert voor dag en dauw al 14 mistnetten opgezet, samen 133 meter lang, in vrijgemaakte baantjes tussen het struweel. Ieder jaar wordt het gebiedje gemaaid met behulp van Staatsbosbeheer, om het aantrekkelijk te houden voor vogels. Opengeknipt braamstruweel,

vogelkers en sleedoorn zorgen voor aantrekkelijk voedsel en verder staan er langs de netten voedertafels met zonnepitten en vetbollen en hier en daar een lokkend vogelmuziekje. Bert is een fanatieke ringer. Als hij maar even tijd heeft, maakt hij de tocht van Medemblik naar gemaal Leemans, aan de noordkant van het bos. Jaarlijks maakt hij 550-600 zuivere vanguren, het opzetten van de netten niet meegerekend, dat met behulp van een helper ook nog eens drie kwartier duurt. Zoals alle ringers is hij iedere keer weer benieuwd wat er nu weer in de netten zit, krijgt hij een kick als er al geringde vogels bij zijn en zit hij vol verhalen over bijzondere vangsten, zoals een bruine boszanger en twee maal een veldrietzanger. Terugmeldingen van door hem geringde vogels komen uit Noorwegen, Zweden, Groot-Brittannië, Frankrijk en Spanje. Het is opvallend dat de langsttrekkende vogels altijd afkomstig zijn uit het westelijke gedeelte van het Europees

continent, wat kan worden afgeleid uit terugvangsten van vogels uit Noorwegen en de Baltische staten. Er werd een geelgors gevangen die geringd was in Bornholm in Denemarken, de meest oostelijke melding voor Nederland. Als de netten staan, maakt hij regelmatig een rondgang, afhankelijk van het succes 5 tot wel 10 maal per dag. De vogels worden verzameld in katoenen zakjes die na iedere ronde naar het administratief centrum worden gebracht, een grote witte auto, waarvan de achterbanken zijn neergeklapt om plaats te maken voor de stokken en netten die iedere dag weer mee naar huis moeten. Wij troffen een mooie vangstdag: alleen de eerste ronde leverde al 2 koperwieken op, 9 merels, 4 roodborsten, 5 zwartkoppen, 7 vinken, 1 heggenmus, 1 zanglijster en 2 al eerder geringde roodborsten en koolmezen. En daarna ging het nog uren door in een wat rustiger tempo: totaalvangst boven de 60 vogels. Vandaag waren er

● Gevangen goudhaan in de hand.

● Heggenmus.

● Vrouwkje zwartkop in mistnet.

geen appelvinken, een specialiteit op deze vangplek. Hij vangt er 9 tot 20 per jaar. Ze broeden hier in de omgeving en foerageren vooral in de veldesdoorns.

Bert ringt hier al 14 jaar. In de kerstvakantie van 1997 is hij begonnen. Hij heeft uitgerekend dat hij ongeveer 3.200-4.000 vogels per jaar vangt, en nu dus rond de 45.000 zit. Als hij de 50.000 haalt, wil hij een feestelijke bijeenkomst met alle helpers en vrienden die hem bij dit werk hebben gesteund. Nu is dat Klaas van den Berg die alle dagen met hem meegaat. Want Bert is ook leraar en pedagoog. Je moet dit doorgeven aan anderen, jonge mensen enthousiast maken. Klaas is nu volgens hem zo ver, dat hij 'examen' kan doen in een groter ringstation om ook een vergunning te krijgen.

Met Bert zelf ging dat anders. Als jongen timmerde hij al torenvalkenkasten en had hij contact met vogelringers in Drenthe. Als vogelwachter op Terschelling kreeg hij

30 jaar geleden contact met Harry Horn die lepelaars en meeuwen ringde. Hij las in de jaren tachtig legio kleur- en metalen ringen af bij de duizenden meeuwen die onder Medemblik op gestorte, gecompoteerde grond afkwamen, wat na de verplichting tot gescheiden inzameling abrupt eindigde. Hij kreeg door al die ervaringen de smaak van het ringen te pakken. Rond 1990 kon hij zelf een ringvergunning krijgen. Op Engels voorbeeld werd een nieuw ringproject gestart, Constant Effort Site genaamd. Het project is erop gericht informatie te verzamelen om veranderingen te verklaren in vogelpopulaties, waarbij zoveel mogelijk inzicht wordt verkregen in reproductiesucces en overlevingskansen voor jonge vogels. Die projecten lopen in het voorjaar en de zomermaanden van april tot begin augustus en moeten volgens vaste standaarden worden uitgevoerd. Er mogen geen lokmiddelen worden gebruikt. De mistnetten moeten bij iedere vangstdag op precies

dezelfde locatie staan en de vangdagen moeten plaatsvinden met een tijdsinterval van 10 dagen om de vogels niet aan de situatie te laten wennen. In ons land zijn inmiddels een 40-tal CES-locaties, waarvan vier in Noord-Holland (Beemster, Texel, Zwanenwater). Bert beheert de post aan de westkant van het Robbenoord, langs de Wieringerandweg in de rietlanden van de Vooroevers langs het Wieringerrandkanaal. Dat is dus het 'ringstation' dat hij in de zomer runt. Volgens voorschrift moeten de vangplekken in rietvelden en struweelrijke habitats liggen. Hogere bossen zijn minder geschikt. Hij vangt hier vooral rietzangers en kleine karekieten en veel witte en gele kwikstaarten (10 tot 40% van het landelijk totaal). In de herfst bemant hij het trekstation in Robbenoord. Hij ringt er ook de jonge vogels in de nestkasten en heeft veel informatie verzameld over het verspreidingspatroon van kool- en pimpelmezen. Daaruit valt af te lezen dat beide soorten 's winters het bos verlaten en de voedertafels op Wieringen opzoeken. Een enkele keer vliegt een in Robbenoord geboren koolmees mee met trekkende soortgenoten naar het noorden, zoals een terugvangst uit Vlieland doet vermoeden.

Piet Zomerdijk
Kalmanstraat 21
1815 HV Alkmaar